

**EL LLIBRE
DE LA SETMANA**

Cartes en una ampolla de vidre

PERFIL

NATALIA GINZBURG VA SER UNA DE LES AUTORES ITALIANES MÉS IMPORTANTS DEL SEGLE XX. NASCUTA EL 1916, VA PUBLICAR LLIBRES COM 'LES PETITES VIRTUTS', 'LÉXICO FAMILIAR', 'Y ESO FUE LO QUE PASÓ' I 'ESTIMAT MICHELE'

MARINA ESPASA

L'any 2016 va ser el del centenari del naixement de Natalia Ginzburg (1916-1991), una de les escriptores italianes més importants del segle XX. Redactora de l'editorial Einaudi durant molts anys, va formar part d'una gran generació d'intel·lectuals i escriptors italians, la de Calvino, Pavese, Moravia o Pasolini. L'ocasió del centenari va propiciar una petita allau de recuperacions de títols de l'escriptora, en català i en castellà, una dels quals és *La ciutat i la casa*. Publicada originalment el 1984, un any després que Ginzburg fos elegida diputada comunista al Parlament italià, aquesta novel·la epistolar sobre les vicissituds, amors i desamors d'una colla d'amics que viuen entre la província italiana, la ciutat de Roma i la

ciutat nord-americana de Princeton sembla escrita abans-d'ahir. O avancem molt poc, o era rabiosament moderna.

Què ens diu Ginzburg, més de trenta anys després? Almenys dues coses: que la família ja no és el que era, i que les cases són importants. Que les persones es poden estimar de moltes maneres: un grup d'amics, dos veïns, dos excunyats... són noves famílies. I que cal conservar un lloc a la vida, un espai físic, per no perdre la identitat. L'oposició que marca el títol ho diu tot: la ciutat és allà on ens despersonalitzem, la casa som nosaltres. Hi ha dos personatges, pare i fill, que es venen els pisos que tenen a Roma, sense fer cas de la cosina Roberta, que es lamenta: "No, una casa no s'ha de vendre mai!" Ho paguen car. Hi ha una casa pairal, Les Margarides, que és el símbol de l'amistat del grup d'homes i dones de qui anem llegint les cartes creuades que constitueixen la novel·la, cada vegada més envitricollades i dramàtiques. Durant una època, Les Margarides va tenir la capacitat d'unir el grup, de fer que tothom hi fos feliç. Tots en van marxant i la casa acaba convertida en un hotel de poc èxit.

La fragilitat de la vida

No és una novel·la nostàlgica sobre els anys daurats de la joventut o de la felicitat inadvertida, que també, però hi passen tantes coses, i la majoria són tan dures, que no hi ha temps de lamentar-se mirant enrere. Sí que és una novel·la sobre la fragilitat de l'alegria i sobre les zones d'ombra que ens envolten, amatents, per endur-nos amb elles quan menys ens ho esperem. La història s'estructura com una constel·lació al voltant d'un

LA CIUTAT I LA CASA
NATALIA GINZBURG
CLUB EDITOR / LUMEN
TRADUCCIÓ DE MERITXELL CUCURELLA-JORBA
256 PÀG. / 21,90 €

personatge central, el Giuseppe, un home d'uns quaranta anys que va ser amant de la Lucrezia, un altre dels grans personatges del llibre, excessiva i pur instint. La història d'amor insatisfet entre els dos travessa la novel·la de cap a cap. Hi ha també el fill gran del Giuseppe, l'Alberico, que és homosexual i viu d'una manera molt desordenada, amb amics poc recomanables i una nena petita a qui ha decidit fer de pare. Les cartes entre el Giuseppe i l'Alberico traspuen un silenci que es podria tallar amb un ganivet: la novel·la també és la història del fracàs d'una relació paternofamiliar sana i agradable. I la de tants amors frustrats, la de tantes equivocacions que cometen uns personatges, esplèndidament descrits, que oscil·len entre la felicitat que aporta una passejada secreta amb l'amant i el drama absolut, explicat en una sola ratlla.

Perquè no es pot parlar d'aquesta novel·la sense parlar del seu to: sec, precís, un prodigi de contenció sense la qual no tindríem res. Ni els moments de trasbals, ni els de consolo de passió, explicats amb la delicadesa d'un joier i amb la convicció de qui es pren l'escriptura com un ofici seriós: "Mai no és un consol, una distracció, una companyia. És un amo. Cal empassar saliva i llàgrimes, prémer les dents i servir-lo, quan ell ens ho demana. Llavors ens ajuda a estar-nos drets, a vèncer la bogeria, la desesperació i la febre", deia Ginzburg quan li preguntaven què era escriure. La traducció de Meritxell Cucurella-Jorba és esplèndida, i igual de precisa. "Som una niuada de nens", diu el Giuseppe: potser és un dels secrets de Ginzburg, concebre els personatges com nens inexperts que transiten com poden per la vida. ♦♦

'LA CIUTAT I LA CASA' NO ÉS UNA NOVEL·LA NOSTÀLGICA SOBRE ELS ANYS DAURATS DE LA JOVENTUT O DE LA FELICITAT INADVERTIDA

WIKIPEDIA

Els trastorns de la família i la història

PERE ANTONI PONS

Amb *La ciutat de ningú*, una obra inclassificable que oscil·la entre el monòleg delirant i la novel·la breu, Antoni Vidal Ferrando (Santanyí, 1945) s'allunya de les coordenades en què fins ara s'havia mogut la seva narrativa. Tant *Les llunes i els calàpets* (1994) com *La mà del jardiner* (1997) i *L'illa dels dòlmens* (2007) són novel·les d'ambició panoràmica, que mostren l'evolució del poble de Santanyí i de l'illa de Mallorca al llarg de l'últim segle i escaig, que estan poblades per una multitud de personatges i que estan escrites en un to entre realista i mític, una mica en la línia dels

Faulkner, García Márquez, Porcel i Moncada. A *La ciutat de ningú*, en canvi, l'autor redueix el focus –del protagonisme col·lectiu passem a navegar exclusivament per les aigües estancades de la claustrofòbica personalitat del narrador–, cenyeix el camp d'acció –descobrirem alguns episodis de la vida del narrador, però gairebé res del món en què ha viscut– i desbri-da l'estil, fins al punt que en molts passatges la novel·la sembla més aviat un poema en prosa surrealista, una jaculatoria difícilment intel·ligible o el desvari d'un desequilibrat anímic i mental, arrossegat per la riuada

de la seva pròpia verborrea. Tan excèntrica i críptica, diria que un dels referents de Vidal Ferrando ha estat *Carrer Marsala*, de Miquel Bauçà.

Aquesta mena de llibres que basen tota la seva força i tot el seu sentit en la veu d'un narrador inestable, poc o gens de fiar, fastiguejat, incoherent, ple de manies –"tot és excrementici i difamatori"–, de fixacions –creu en extraterrestres– i de peculiaritats –conversa amb el seu pare falangista mort i amb el seu gat–, presenten alguns riscos. I, sobretot, un repte. Si no vol que el lector se senti expulsat, l'autor ha de trobar un equilibri entre l'ex-

LA CIUTAT DE NINGÚ
ANTONI VIDAL FERRANDO
METEORA
96 PÀG. / 14 €

pressivitat autàrquica i deliberadament caòtica del discurs narratiu i un cert grau d'intel·ligibilitat, que permeti no perdre el fil –argumental, moral, intel·lectual o emotiu– de l'obra ni tan sols quan el narrador s'embulla i deixa de saber què diu.

Més enllà d'un aire global desconjuntat, no necessàriament molest, i d'algunes caigudes en una imatgeria massa arbitrària, Vidal Ferrando aconsegueix superar el repte. Sobre-tot perquè desvela d'una manera progressiva, clara i inquietant l'origen del desfici que trastorna el narrador, i que té a veure amb un episodi esgarriós ocorregut a Mallorca durant la Guerra Civil. Així, el que semblava un desvari personal es revela com el símptoma de les pitjors herències familiars i històriques. ♦♦